

UNITÁRIUS ÉLET

XLIV. ÉVFOLYAM 5. SZÁM

1990. SZEPTEMBER—OKTÓBER

Empátia — tolerancia — szolidaritás

I.A.L.R.W. Nőkonferencia Goslar 1990. július 23-27.

"Boldogok a szelídek: mert ők örökségül bírják a földet" (Máté 5,5)

Hamburgi pályaudvar, 1990. július 22. Színes, kavargó tömeg. Idősek, fiatalok, nők a világ minden tájáról. Mosolyok röppennek egymás felé, különböző nyelvű köszöntések, barátságos ölelések. Vannak, akik régen ismerik egymást és vannak újak, csak most ismerkedők, köztük magam is, aki először vehetek részt a konferencián. Ketten képviseltük a Magyarországi Unitárius Egyházat, Orbókné Szent-Iványi Ilona lelkésznel, akit, mint régi ismerőst

üdvözöltek a külföldiek. Így indult el a vonat a hegyek közé Goslarba, ahol 5 napot tölthettünk el, igen szoros napi programmal. A szabadidő jegyében, de mindenki más világot hordozva magában, egy közös céllal érkezett: megismerni egymást és hidat verni embertől emberig, szívtől szívig. Nagy és kis csoportokban beszélve magunkról, egyházi életünkről, nehézségeinkről, örömeinkről és gondjainkról, egyre közelebb kerültünk egymáshoz. Leküzdve a nyelvi problémákat, a szeretet közös nyelvén értettünk szót. Ahogy teltek a napok, csak azt vettük észre, hogy ami azelőtt esetleg ismeretlen világ volt számunkra, teljesen közel került hozzánk: a nyugat-európai feminista nőmozgalmak ugyanúgy, mint az indiai nők számunkra elképzelhetetlen helyzete.

Minden nap más nemzetiségűek, különféle szabad-
elvű egyházakhoz tartozók végezheték a reggeli áhitatot és mutatkozhattak be az esti műsorban.

Magyarországról ugyan ketten vettünk részt, magyarok mégis heten voltunk, a romániai négy és az amerikai egy nőtestvérünkkel. A reggeli áhitatot így közösen végeztük. Az angol és magyar nyelven elhangzó bibliaolvasás és ima után elénekeltük a "Mint a szép hives patakra..." és a "Tebenned bízunk eleitől fogva..." kezdetű szép magyar zsoltárainkat, ami igen nagy hatást gyakorolt a jelenlevőkre.

Estére pedig csoda történt, szinte varázslatra előke-
rültek a bőröndökből a gyönyörű erdélyi szőttek, varrottasok, a falakon székelő leányok, legények rop-

ták a táncot, akik közé odapenderült Rózsika, a tündérújjú kénosi papné székely ruhában, aki hosszú téli éjszakákon ült a szövőszék mellett, hogy Goslar konferenciatermébe idézze táncoslábú székelyeit, megteremtve a hangulatot beszámolóinkhoz. Az erdélyi unitárius nők helyzetéről, szövetségük megalakulásáról Zsákó Erzsébet számolt be, a magyarországi nők életéről, az átalakulás előtt és után pedig én tartottam előadást.

Az est sikerét fémjelzi, hogy egyszerre megnyíltak a szívek és folyt az árverés a szőttekre, hogy egy kicsi faluban otthona legyen az elhagyatottaknak, az öregeknek. A lelkesedés mint a futótűz terjedt tova és másnap este, amikor az indiai nők nehéz helyzetéről vetítettek képeket, látva a küzdelmet, amit Bulbuli Ganguly képviselőjük és sok társa folytat az analfabetizmus ellen, mindenki azonnal segítőkész volt és odaállt a gondolat mellé. Megható szép jelenet volt, amikor Rózsika szerényen felajánlotta az édesanyja által horgolt gyönyörű terítőt árverésre, az indiai nők megsegítésére. Kapni és adni. Ki tudja, melyik a nagyobb öröm?

Napjaink általában az éjszakákba nyúltak, mert nehéz volt abbahagyni a beszélgetéseket.

A konferencia zárónapján arra a kérdésre, hogy ki mit visz magával, ez a három szó fogalmazódott meg bennünk, amit címnek is adtam: beleélés — türelem — segítőkészség.

Ezek nélkül azt hiszem nem sok értelme lett volna az együttlétünknek. A cél a hídverés volt az egyes népek, országok között. Az az érzésem, hogy amit ez a három szó kifejez, elég erős pillér lesz a jövőben ahhoz a hidhoz, amin az egész emberiségnek járnia kell.

Ezt hoztam magammal és azt a tudatot, hogy testvéreink vannak, ha még nem is számos milliók, de egyre többen, akik építik a hidat szívtől szívig, hogy szebb legyen a Föld és rajta boldogabb minden ember.

Husztiné Arkossy Ilona

Beszámoló

az IARF 1990. évi Világkongresszusáról

Hamburg, július 27. — augusztus 2.

Amint azt az Unitárius Élet hasábjain korábban már többször is közöltük, a Szabadelvű Vallások Világszövetsége (International Association of Religious Freedom, IARF) az idén esedékes 27. Világkongresszusát 1990. július 27. és augusztus 2. között az NSZK-ban, Hamburgban rendezte meg. A Világkongresszus mottója "A világ vallásainak összefogása az egységes világ megteremtéséért" volt.

Mind az öt földrészről több száz küldött vett részt a Világkongresszus munkájában; a Magyarországi Unitárius Egyházat — Huszti János püspök vezetésével — öten képviseltük. Nagy örömeinkre szolgált, hogy az elmúlt év végi politikai változások eredményeképpen a testvéri Romániai Unitárius Egyházból 14 kongresszusi küldött volt jelen, és igen hasznos, sikeres tevékenységet fejtett ki. Ilyen népes küldöttség Romániából még sohasem volt jelen az IARF egyetlen korábbi világtalálkozásán sem.

Vegyük sorba a Világkongresszus történéseit.

Az első napon, miután a szokásos formalitásokon zökkenőmentesen, rövid idő leforgása alatt mindenki túljutott, elérkeztünk a Világkongresszus ünnepélyes megnyitáshoz. Felejthetetlen élmény volt a több száz férőhelyes dísztermen végigtekinteni, ahol egymás mellett, a legnagyobb meghittségben foglalt helyet európai és afrikai, japán és indián (!), amerikai és indiai férfi és nő. Örökké emlékezni fogok arra a fel-emelő bevonulásra, amikor a termet zsúfolásig megtöltő ünneplő közönség sorfala között jöttek be az IARF tagegyházai és tagszervezetei képviselői — közöttük Huszti János püspök — és a zászlókat a díszelnökség mögött, szoroson egymás mellé állították. Megszámoltam: 26 tagegyház, illetve tagszervezet zászlója sorakozott az emelvényen, szoroson egymás mellett, mintegy egymásba karolva.

A Világkongresszus érdemi munkája szombaton, július 28-án kezdődött. Az előzetesen megállapítottnak megfelelően, a programot mindennap szertartás és ima vezette be: szombaton a japán Konko-kyo, vasárnap és hétfőn az egyesült államokbeli, az NSZK-beli és a japán szabadelvű keresztény egyházak, illetve felekezetek, kedden a buddhista, szerdán a brahmo samaj, csütörtökön a japán shinto egyház képviselői látták el a szolgálatot. Itt említem meg, hogy Huszti János püspök a zárónap reggeli szertartáson imádkozott, Isten áldását kérve a Világkongresszus egyhetes munkájára, és segítségért fohászolt az előttünk álló nagy feladatok megvalósításához.

A Világkongresszus érdemi munkája három tagozatban zajlott: a közösségi előadó csoportokban, a munkamegbeszéléseken, illetve vitafórumokon, és az esti összevont megbeszéléseken.

A közösségi előadásokon és a munkamegbeszéléseken az IARF ismert, köztiszteltben álló jeles személyei, az egyes ágazatok jeles képviselői ismertették a szabadelvű vallások szerepét és állásfoglalását a mozgalom múltjával, jelenével és jövőjével kapcsolatban. Természetes, hogy e sorok írója nem lehetett minden egyes szekció minden egyes előadásán jelen, de az előadások szünetében, a folyosói megbeszéléseken, a különböző csoportos találkozókon, az esti összevont megbeszéléseken az a benyomás alakult ki bennem, hogy a három évvel korábbi kaliforniai Világkongresszus óta eltelt időben több komoly eredmény született: megszilárdult az indiai, a bangladesi, a Fülöp-szigeteki tagegyház, a Romániai Unitárius Egyház az idei év eddig eltelt időszakában komoly szellemi és anyagi támogatásban részesült, a németországi tagegyházak és tagszervezetek jelentős anyagi és szellemi támogatást nyújtottak (és nyújtanak) a harmadik világban élő hittestvéreinknek stb.

A július 31-i esti beszélgetés vitaindító előadását Orbókné Szent-Iványi Ilona tartotta „Szabad vallás-

gyakorlás és az emberi jogok” címmel. Mint oly sokszor a Világkongresszuson, ez alkalommal is a kelet-európai, ezen belül a magyarországi politikai és gazdasági változásokat, köztük az egyházakat érintő változásokat illető kérdéseket tették fel a résztvevők.

A szombati nyitó napon, a délutáni munkamegbeszélésen, az IARF Végrehajtó Irodája felkérésére, a magyarországi politikai és gazdasági átalakulásról, és ahhoz kapcsolódóan az egyházi élet aktualitásairól tartottam egy rövid, alig hatperces előadást. Előadásomhoz többen is hozzászóltak.

A július 30-i, hétfői nap esti összefoglaló megbeszéléshez egy emlékeztető kis ünnepség kapcsolódott: a Világkongresszuson adták át dr. Erdő Jánosnak, a Romániai Unitárius Egyház köztiszteltben álló főjegyzőjének az IARF által adományozott Albert Schweizer-emlékérmét és -oklevelet. Az átadást követően az erdélyi unitáriusok őszinte jókívánságaikat fejezték ki a kitüntetettnek, amihez mi, magyarországi unitáriusok is igaz szívvel csatlakoztunk.

A Világkongresszus küldöttei — a hivatalos szakmai részvételen kívül — két, megítélésem szerint sokáig emlékeztető esemény részesei lehettek. A Szervező Bizottság jóvoltából Schleswig-Holstein szövetségi állam (tartomány) néhány nagyobb városának (Bremen, Bremerhaven, Kiel, Lübeck, St. Michaelisdonn, Wartenau, Klingberg stb.) unitárius és szabadelvű protestáns gyülekezetébe látogattunk. Jómagam a bremerhaveni csoportban vettem részt a kiránduláson, melynek időpontja vasárnap délután volt. Az Északi-tengerbe torkolló Weser folyó partján egy lelkes, a csoportunkat nagy szeretettel fogadó és vendégül látó szabadelvű protestáns közösséget ismertem meg. A gyülekezet lelkipásztora és világi gondnoka részletesen ismertette a kikötőváros múltját, alapításának és a II. világháború végén bekövetkezett teljes pusztulásának a történetét (a város kikötője a német tenger-alattjárók hadikikötője volt).

Beszámolómat a Világkongresszusnak egy megrázó, egyben előremutató eseményével zárom. Kedden, július 31-én — mellesleg jegyzem meg, hogy azon a napon gondolataim a segesvári—fehéregyházi csatamezőkre szálltak — a Hamburg közelében fekvő neuengammei koncentrációs tábor kerestük fel. A II. világháborúban több mint 106 ezer zsidó és nem zsidó személyt deportáltak oda, és közülük több mint 56 ezren estek egy gyilkos, embertelen ideológia áldozatául. A látogatás résztvevői előtt elhangzott, hogy soha többé nem fordulhat elő hasonló, emberek milliói elleni gyilkos gáztett.

A Világkongresszus utolsó előtti napján a leköszönő Diether Gehrman IARF-főtitkár és megválasztott utóda, az egyesült államokbeli dr. Robert Traer, valamint a leköszönő Rev. Eugene Pickett IARF-elnök és megválasztott utóda, az indiai Rev. Roy Choudhury Punyabrata mondtak záróbeszédet.

Az IARF legközelebbi világkongresszusát, a 28-dikat, India Mysore tagállamában, Bangalore városában rendezik meg, 1993-ban.

Gálffy Gábor

*****

A hamburgi IARF kongresszus után mintegy 220 külföldi testvérünk látogatott el hazánkba, majd azt követően Erdélybe. A post-congress út résztvevőinek nagy része a református Ráday Kollégiumban szállt meg.

1990. aug. 5-én mindannyian résztvevői voltak a Nagy Ignác utcai istentiszteletnek. A szolgálatot angolul és részben magyarul Orbókné Szent-Iványi Ilona lelkész végezte a közel 400 fős gyülekezetnek.

Az istentisztelet után Huszti János püspök külön köszöntötte a külföldi vendégeket, és szép székely fafaragással ajándékozta meg az egyes országok képviselőit.

A templomi ünnepség után a külhoni és a hazai unitáriusok autóbuszokon, személyautókon igyekeztek Dunafüredre, ahol az újonnan megvásárolt egyházi ingatlan melletti halászcserdjában volt az előre megrendelt ebéd.

Bartók Béla főgondnokunk köszöntése

Édesapjától örökölt magas homlok, keskeny, huncutan csillogó szemek, egyenes orr, erős áll — így néz ránk a képről, a nagy tiszteletnek és szeretetnek örvendő főgondnokunk, ifj. Bartók Béla.

Nemrég töltötte be 80. születésnapját, s ebből az alkalomból Huszti János püspök és az egyház elöljárósága ünnepséget rendezett az aug. 26-i istentisztelet keretében.

Főgondnokunk már közel húsz éve tölti be az egyház világi főméltóságának posztját. Ez alatt a két évtized alatt jelentősen fejlődtek külkapcsolataink, melyeknek fő ápolója főgondnokunk volt. Nemcsak világhíres nevével, de megnyerő kiváló

egyéniségével is sok patrónust szerzett kicsiny egyházunknak. S nemcsak szép szavakban, hanem nagyvonalú adakozó tetteiben is példát mutatott.

Ma is épp olyan gyorsan, fűrgén érkezik második emeleti templomunkba, mint húsz évvel ezelőtt. Épp olyan dinamikusan és bölcsen segíti az egyházvezetés munkáját, mint évekkel ezelőtt.

Arra kérjük a mindenható Uristent, hogy még nagyon sokáig őrizze meg főgondnokunk, Bartók Béla frissességét, testi, lelki, egészségét egyházunk és nemzetünk javára egyaránt!

Dr. Nikkyo Niwano

Dr. Nikkyo Niwano arc képét közöljük. A japán szabadelvű buddhista, mintegy hatmillió tagot számláló szervezet 1990-ben közvetlenebb kapcsolatot vett fel egyházunkkal. A külügyi osztály vezetője, Goto úr másodszor tett hivatalos látogatást egyházunknál. Huszti János püspökünknek — a hamburgi kongresszuson adott fogadáson — alkalma volt találkozni a japán delegáció küldöttségével, köztük Naganuma úrral, Niwano elnök közvetlen helyettesével. Az aug. 5-i budapesti istentiszteleten, Niwano elnök személyes képviselője szólalt fel, aki az egyik jeles vidéki gyülekezet vezetője. Örvendetes, hogy legutóbb kilátásba helyezték azt, hogy egyházunk szociális problémái megoldásához ők is segítséget fognak nyújtani.

GÖNCZ ÁRPÁD

a Magyar Köztársaság elnöke

Lapunk kéthavi megjelenése miatt, csak most tudjuk köszönteni olvasóink és híveink nevében a Magyar Köztársaság megválasztott elnökét.

1990. aug. 3-a jelentős dátum a fiatal magyar demokrácia történetében, amikor is a Parlament megválasztotta az államfőt.

Az ünnepélyes eskütételen részt vett Huszti János püspök is.

Göncz Árpád életútja, eddigi munkássága nem csupán a sajtóból ismeretes előttünk, hisz írói, műfordítói tevékenysége, becsületes, ellenzéki helytállása, a magyarságért és a kisebbségekért érzett felelőssége már hosszú ideje közzismert és népszerű emberré tette.

Augusztus 20-án az Ópusztaszeren rendezett ünnepségen találkozott az államfő az egyházak vezetőivel, köztük Huszti János püspökünkkel is. A kötetlen beszélgetés során az elnök úr közvetlen szavakkal emlékezett főpásztorunk 12 évvel ezelőtti temetési beszédére, amikor is Göncz Árpád unitárius édesanyját, Göncz Lajosnét temette Huszti püspök úr.

VITAFÓRUM

Rovatunkat azért nyitjuk, mert egyházunk égető kérdéseit tisztázni szeretnénk. Szeretettel kérjük a hozzászólást, még akkor is, ha elmondója más felfogást képvisel. Egyházunk, valamenyny unitárius közös tulajdona és együtt építve sokkal gazdagabb lesz.

Hitoktatásról — nálunk

Meglehetősen sok, és sokszor megalapozatlan és fölösleges vita volt róla. Hivatkozás történt az 1948 előtti állapotokra, amelyet egyesek szó szerint szerettek volna másolni 1990-ben. Valamiről azonban nem szabad elfeledkezni. Az 1948 előtti hitoktatás nem vette figyelembe a teljes lelkiismereti szabadság elvét. Kimondta ugyanis a hitoktatási törvény, hogy a kiskorú gyermekek — még ha a szülők felekezeten kívüliek is — valamiféle hittanra kötelesek járnak. Márpedig, ha a tanulókat az állam kötelezte erre, az államnak vált kötelességévé a hitoktatás feltételeinek (tanteremnek, hittanárnak és megfelelő óraszámnak) biztosítása és a kötelező "tantárgy" a bizonyítványba is belekerült.

Törvényhozásunk a lelkiismereti és vallásszabadság törvényének kimondásával a nem hívő emberek szabadságát is biztosította, ugyanakkor a minimális létszámú gyülekezetek számára is megadni kívánta a hozzájuk tartozó ifjúság nevelésének a jogát, sőt ezt kiterjesztette Magyarországon bejegyzett nem keresztény irányzatokra is. Mindez pedig lehetetlenné tette, hogy változtatás nélkül felújítsa az 1948 előtti állapotot. Így alakulhatott ki a rendelkezés, amelyik közismert és a hitoktatásra lehetőséget ad, ha igény van rá, de a hitoktató a tantestületnek nem tagja, csak konzultál vele és az osztályzat a bizonyítványba bele nem kerül.

Nálunk, unitáriusoknál azonban a fő probléma nem is ez. Gondjaink egy elvi és egy gyakorlati kérdés köré csoportosulnak. Álláspontunkat mindkét kérdéssel kapcsolatban már Dávid Ferenc leszögezte a Szentírás alapján, és ez így hangzik: "A hit Isten ajándéka és az hallásból lésszen." Korszerű nyelvre lefordítva ez azt jelenti, hogy a hitet, vagy vallást oktatni nem lehet, mert annak elfogadása vagy elvetése a hívő lelki képességének kérdése. Ez az elvi kérdés. Viszont az egyházunknak nem lehet más kötelessége az ifjúsággal szemben, mint az, hogy minden erejével és adottságaival megismertesse, "hallassa" az Istenben való hit drága kincsét velük. Ez a gyakorlati feladata egyházunknak.

A hittan tehát nem vethető egybe semmiféle más tantárggyal. Azok egységes ismeretanyag-közléssel fel-

vértetik a tanulót az életre. A hitoktatás, amellyel, hogy gondoskodik ismeretanyagáról arra, hogy Isten ajándékát átvehessük, felkészít és nevel egy magasabbrendű erkölcsi életre, amely átformálja az egyes ember életét. Nem véletlen az, hogy erdélyi testvéregyházunk hivatalosan is átalakította a hitoktatást, vallás-erkölcsi neveléssé. A tantárgyaknál ugyanis a cél bizonyos ismeretek elsajátítása, megtanítása, de erkölcsi kérdésekkel nem foglalkoznak. A vallás-erkölcsi nevelésnél viszont az ismeretek átadása csupán eszköz a hívő élet kiépítésére. A hitoktatási viták során többször fölmerült a vallástörténet oktatásának gondolata, amit világiak végeznének, s ami kétségtelenül értékes lehet az egyes kulturális jelenségek megértésénél. (Pl. kereszténység és európai civilizáció, hinduizmus és indus, az iszlám és az arab világ stb.) Itt az illető vallások valóban elsajátítandó ismeretanyaggá, tantárggyá válnak. Értékük azonban a vallás-erkölcsi nevelés szempontjából nincsen.

Központi kérdés tehát a vallás-erkölcsi nevelés! Ez nyilvánvaló, de óriási feladat. Még Budapest is, ahol pedig három unitárius templom van, és ahol a magyarországi unitáriusoknak kb. 50%-a lakik, óriási szóróványterület. Ebben a városban lelkészeink áldozatos munkássága és szívet-leléssel segítőtársaik szorgalma ellenére sem lehet 50–60 gyermeknél többet összehozni, a konfirmandusokkal együtt, az óriási távolságok és a nagyvárosi élet miatt. Mit lehet szólni a vidéki egyházközségekről, ahol mindegyiknek vannak szóróványhívei. Főként mit szólhatunk a szóróványegyházközségekről, ahol száz fiatal, negyvenötven helységben lakik. Ez a mi létproblémánk.

Vallás-erkölcsi nevelésünk kiépítése, fejlesztése csak úgy képzelhető el, ha segítőtársakat állítunk be, mégpedig önként vállalkozó segítők. Ezzel kapcsolatban feltétlenül szaporítani kell Budapesten a vallás-erkölcsi nevelés színtereit. Nem csak a három istentiszteleti hely csoportjainak beindításával, hanem fel kell mérni kerületenként, hol van igény rá, és ahol szükséges, egy központi helyen lehetőséget kell teremteni a vallás-erkölcsi nevelés óráinak megtartására.

Lényegesen más a helyzet a szóróványokban. Tragikusabb, mondjuk így. Negyedévenként egyszer látnak híveink lelkészt. Pécssett próbálkoztunk meg azzal, hogy az istentisztelet előtt a szóróványgondnok lakásán foglalkoztam 5–6 gyerekkel, kiderült azonban, hogy évenként négy alkalom igen kevés. Ahol lehet, a szóróványokban is segítők kell beállítani, s erre már több helyen pedagógus jelentkező is akadt.

Tudom azt is, hogy 1948 óta nagyot fordult a világ. Ma nincs a rettegésnek olyan problematikus légköre, mint volt, de azt is tudom, hogy elszoktak a vallásos élettől az

emberek. Új életet kell teremtenünk. Ehhez áldozatos munka és jó segéd-könyvek kellene. Ezeket meg kell írni. Gondoskodni kell arról is, hogy a szülők kezébe jó segédeszköz, jó nevelési tanácsadó kerüljön. Egy kicsit a szülőknek is vissza kell tanulni a hitélet mezejére, mégis, bízom Istenben, hogy egy szabadabb élet tisztább hitével át tudjuk adni gyermekeinknek Dávid Ferenc hitét, a mi drága örökségünket.

Szász János

Emlékezünk...

A lap ezen számában a 150 évvel ezelőtt született — első unitárius írónővel, Fanghné Gyujtó Izabellával ismerkedünk meg.

Kenyeres Ágnes Magyar Életrajzi Lexikonja (1967) szerint 1840-ben született Parajdon. Családjáról az író visszatekintése nyomán van tudomásunk. Nagyapja, István, Marosújvár kamaraispánjaként az 1817. évi nagy inség idején eladott birto-ka árából gabonát vásárol, és azt beszerzési áron és részletfizetésre engedi át a bányászoknak. Apja Lajos, a selmeci akadémia elvégzése után előbb Parajdon, majd Nagyszébenben a kincstárnál szolgáló bányász. Anyja Hegyessy Nina, Torda vármegye egykori főbírájának leánya.

Fanghné egyik életrajzírója, Radnóti Dezsőné az Erdélyi Lapok 1911. január 1-i számában azt írja, hogy az író gyermekkorában gondos nevelésben részesül. Nyelveket és zongorázni tanul. Már 12 éves korában írogat. Szinnyei szerint ("Magyar írók élete és munkái". 1894. III. k. 126. old.) apja is írogat, de írásait nem adja közre. Anyja a költészetért lelkesedik.

Fanghné gyermekévei a szabadságharc idejére esnek. Emlékeiben leírja a bécsi kamerilla izgatása nyomán keletkező állapotokat, a rác, horvát és oláh zavargásokat. Szemléletesen örökíti meg a honvédség megszervezésének eseményét, azt sem hallgatva el, hogy az akkori lakóhelyükön éppen az édesanyja adományozta zászló alatt alakul meg a 11-ik zászlóalj. Szebenben a családnak sok kellemetlensége van a szászokkal, akik lefoglalják lakásukat s elrekvirálják apja fegyvergyűjteményét. Az Unió kimondásakor szüleivel Kolozsvárra megy. Házuknál megfordul az unitárius vallású kormánybiztos, Bede Mózsás is.

Csányi fő kormánybiztos kinevezi apját az összes erdélyi sóbányák igazgatójává, majd a szintén unitárius vallású képviselő, Pálffy János közreműködésével Pestre helyezik át. Itteni állása elfoglalásában megakadályozza a szabadságharc elbukása. A család Kolozsváron reked. Apját elhurcolják, majd Szebenbe internálják.

Az eseményekben gazdag gyermekkor után 1863-ban férjhez megy hajdani játszótársához, a körösbá-

nyai kamaraispán fiához, Fangh Istvánhoz, az akkori m. kir. bányahivatali ellenőrhöz. Házasságukból három leány és egy fiú születik.

Fanghné Pesten jegyzi el magát irodalommal. Üres óráit használja föl gondolatainak megörökítésére. Faylné Hantaller Mariska "A magyar íróokról" c. 1889-ben írt könyvében (130. old.) megemlíti, hogy első írásait apjának mutatja meg, s azok a 70-es évek nagy hirtelenséggel meggazdagodott szépirodalmi életében — a Fővárosi Lapokban jelennek meg, Lépešy Gáspár álnév alatt. Belső munkatársa, majd társszerkesztője a Divat Szalon c. lapnak. Ír az Ország Világba, az Erdélyi Lapokba, a Fővárosi Lapokba és a Vasárnapi Újságba.

Ismert nagyobb munkái az 1883-ban megjelenő "A múltnak árnyai" c. regénye, amelynek ismertetésével a Fővárosi Lapokban (44. sz.) és a Koszorúban (VIII.) találkozunk.

"Az életből" (Kv. 1884) c. kétkötetes, a nők szívvilágából vett elbeszélés-gyűjteményét az Élet és Irodalom ismerteti.

"A legjobb otthon" c. 1887-ben megjelenő regénye Torockót és annak unitárius vallású lakóit mutatja be.

1892-ben kerül a nagyközönség elé "Őszi hangulat" című elbeszélés-gyűjteménye.

Fő műve "A szabadságharc idejéből 1847—1850" c. — 1905-ben, a Vasárnapi Újságban is — megjelenő, részben életrajzi — regénye.

Fanghné irodalmi értékelésével Ferenczi Zoltán "A magyar irodalom története 1990-ig" c. könyvében (1913. 606. old.) és Radnótiné, az Erdélyi Lapok 1911. (jan. 1.)-ben megjelenő "Fanghné Gyujtó Izabella" c. cikkében találkozunk.

Ferenczi azt írja, hogy Fangné a Marlittra emlékeztető érzelmes regények és elbeszélések művelője.

Radnótiné szerint munkáira a mese-szöveg könnyedsége és gazdagsága jellemző. A figyelmes szemlélő tárgyilagosságával látja a dolgokat, föléjük emelkedik, s amit érdemesnek tart, azt elmeséli. Szinnyei szerint elbeszéléseinek száma 60—70 között van.

Tagja az Erdélyi Irodalmi Társaságnak.

Boros György az Unitárius Közlöny 1914. 10. sz. 181. oldalán emlékezik meg Fanghné Gyujtó Izabelláról. Ebben az emlékezésben így ír: "Tiszta lélekből, mindent átérző szívből volt unitárius. Az ő egyszerűen nemes, fennkölt szelíd lelke és élete éppen az volt, amivel mindig híven lehetett jellemezni az unitáriusságot." Ugyancsak itt olvashatjuk, hogy Fanghné Gyujtó Izabella választmányi tagja a Dávid Ferenc Egyletnek, majd gyakori szereplője az Egylet műsoros rendezvényeinek.

Joó Borbála a Nők Világa 1903. 5. sz. 70-ik oldalán azt említi meg, hogy Fanghné "speciálisan unitárius író", akit Kriza János a konfirmációval vezet be az unitárius egyházba, s ő ennek legbuzgóbb tagjává válik. Szorgalmas munkatársa az Unitárius Közlönynek, ír a Kriza Albumba, szerkeszti a Nők Világa című, az Unitárius Közlöny mellékleteként megjelenő lapot s közreműködik a konfirmáció emlékkönyv szerkesztésében.

Az unitárius múlt és az unitárius jellegű irodalom e kevésbé ismert, de nagy egyénisége 1914. szeptember 5-én, Kolozsvárt fejezi be életét. Csifó Salamon, akkori teológiai dékán, lelkész és a sírnál Dósa Endre, az Erdélyi Irodalmi Társaság akkori elnöke búcsúztatja.

Születésének 150-ik évfordulóján tisztelettel idézzük emlékét.

Kelemen Miklós

kori csapatparancsnok, de ezek sem voltak "megerőltető" napok... A svájciak, a dánok és a magyar közellátás természetbeni adományokkal, az egyházközség pedig anyagiakkal bőségesen ellátta a csapatot. Ez a kéthetes "nyaralás" helyre is hozta a csapat tagjait, s így további eredményes munkánkat nagyban elősegítette.

Nagy ambícióval fogtunk hozzá a csapat újjászervezéséhez. Sajnos az "öreg" vezetőket a Szövetség hamar leszerelte, s miattuk a csapatot is csak nehezen igazolták le, Nyiredy Szabolcs csapatparancsnokságával, aki nagy ambícióval látott hozzá a csapat életének fellendítéséhez. Erős segítséget kapott Benczédi Lászlóban, aki először a Sólyom őrs, majd a "Józan Miklós cserkészraj" vezetését látta el szép eredménnyel. Merész Gábor az újoncok megszerzésével szerzett érdemeket, amikor az 1947-es év elérkezett, a csapat létszáma meghaladta a 40 főt.

1947. évi magyarkuti nagytáborunknak 40 résztvevője volt. Sajnos ez a tábor nem lehetett olyan, amilyennek szerettük volna, s ennek legnagyobb oka a vezetők hiánya volt. Benczédi László és Merész Gábor a moissoni (Franciaország) jamboree-ra készültek — minthogy a 200 fős magyar keretbe a Szövetség válogatása alapján mindketten bekerültek — s így rájuk vezetőként most nem lehetett számítani; apród-vezetőként nagyon hiányzott Orbán Gyula ("Gyubá"), akinek most minden energiáját "főszakács"-i tisztének kellett szentelnie. Ebben az évben két nagyszabású csapatünnepélyt is tartottunk, melyek közül az egyik az "öreg" mutatták be, hogy milyen is volt a "rég" cserkészvilág. A parancsnokság fellendítette a vízi munkát is: vásárolt egy 2 pár evezős csónakot — melynek megvételéhez Simándi Béla cs.-szülő 1000 Ft-tal járult hozzá — és megkezdtek 2 kajaknak a megépítését is. Decemberben végre visszakaptuk régi cserkészotthonunkat.

1948-ban a csapat, s főleg az őrsök munkája szépen indult. A KIB őrsvezetői konferenciáján csapatunk is részt vett, s a négy díj közül három elhozott. Igen szép és jó munkát végzett Orbán Gyuszi bá az apródokkal...

—..—..—..—..—

Eddig Ákos bá szövege. Hogy az egészet mikor írta, azt nem tudhatjuk, csak a címből következtethetünk rá: nyilván 1948-ban vagy még később. Ezt alátámasztja, hogy a magyar cserkész története szempontjából sorsdöntő és szomorú 1948-as évről csak ezt a pár sort hagyta hátra. Nem tett említést utolsó — Zebegényben tartott — nagytáborunkról, s az utána következő nehéz hetekről, napokról sem. S ez nyilván nem véletlen, hiszen annak idején "naplót" vezetni már nem volt tanácsos, sőt, ha a tényeknek megfelelően rögzített volna valamit írásban, ami az akkori politikai légkörnek természetesen nem

Otordai Weress Ákos:

A 345. sz. János Zsigmond cserkészcsapat története

2. rész

(Lapunk f. évi 2. számában (március—április) közölt cikk folytatása)

Budapest ostromát és az 1945. esztendő nagy megcsínylette a csapat. Felszerelésünk mintegy 70%-a odaveszett és sokunknak egyéni holmija is elpusztult, amit kényszerűségből a csapat raktárában helyeztünk el.

Az ostrom után nagyon lassan gyülekeztek a fiúk. Az idősebbekről sok rossz hírt kaptunk: Berde Károly elesett a fronton; sokan fogságban vannak; Szervező Bizottságunk elnöke: dr. Veress Pál egy. tanár és egyik tagja: Kelemen Béla, egyház-

községünk vagyongazdálkodó gondnok a főváros ostromának áldozatává váltak.

Dr. báró Daniel Gábor ismét átvette a Szervező Bizottság elnöki tisztét. 1946-ra sikerült a csapatot nagyjából-egészéből ismét összehozni, s Szolga Ferenc parancsnokságával ismét táborba mehettünk, Magyarokura. Sok munkát nem végeztünk — de nem is akartunk. Az elmúlt évek annyira lerontották mindenki testi és lelki "kondícióját", annyira kellett mindenkinek a pihenés, hogy tétlenségünket nem lehetett rovasunkra írni. Kissé felrázta a csapatot Szabi bá (Nyiredy Szabolcs — a szerk.), majd pár napos látogatásával Pethő István egy-

lett volna elfogadható, akkor még személyes szabadságát is kockáztatta volna...

Engedtessek meg, hogy a napló szövegét röviden kiegészítsem a cserkészlet háború utáni történetével.

A rendszerváltás a magyar cserkészlet létében veszélyeztette. 1945. júl. 7-én a Szövetséges Ellenőrző Bizottság átirattal fordult a magyar kormányhoz, amelyben követelte "a múltban reakciós szerepet betöltő, soraikat az antidemokratikus elemektől nem megtisztító ifjúsági szervezetek" — köztük a Magyar Cserkészszövetség — azonnali felszámolását. A Belügyminisztérium nyomában megtette a szükséges intézkedéseket. Néhány nap múlva azonban Rajk László belügyminiszter fogadott egy cserkészvezetői küldöttséget, s a tárgyalások alapján kidolgozásra került a tervezett "Magyar Cserkészfiúk Szövetségének" alapszabálya, melyet az 1946. július 22-i alakuló közgyűlés hagyott jóvá. Az új szövetség átvehette a régi szövetség vagyont és hivatali iratait.

"A gyermek- és serdülőmozgalom demokratikus egységéért" meghirdetésével egyre jobban előtérbe került a "pionir" (úttörő) mozgalom; a cél először az együttműködés kiépítése, majd a két mozgalom egyesítése (azaz a cserkészlet beolvastása) lett. Ennek megfelelően az 1948. június 27-i közgyűlésen a Magyar Ifjúsági Népi Szövetség (MINSZ) kiküldötte kifejtette, hogy "... a serdülő ifjúsági egység megteremtése sürgőssé vált (egység kell az iskolai év kezdetéig) ... a népi demokrácia országaiban az úttörőmozgalom felépítése és módszerei alkalmasabbnak bizonyultak a cserkészleténél..." Végül is megtörtént az egyesülés, de ez a csapatok munkáját, s közelebbről a soron következő táborozásokat nem zavarta. Utolsó nagytáborunkat Zebegényben tartottuk júliusban, a korábbi évtizedekéhez hasonló, meghitt légkörben.

Szeptember első napjaiban az egyházközségnek — mint szervező testületnek — fel kellett oszlatnia csapatát, minthogy a rendelkezés szerint a cserkészletek egyenként kellett (ill. lehetett) iskolájukban úttörőnek jelentkezniük. Engedtessek meg, hogy rendkívül szomorú, megható szept. 10-i utolsó csapatösszejövetelünkre itt ne térjek ki.

Szept. 15-én felkeresett az V. kerületi MINSZ-titkár, és az MDP V. ker.-i ifjúsági titkára. Minthogy sem a Székelyföldről alig néhány éve kijött házfelügyelő, sem az Auschwitz poklát megjárt házmegbízott nem volt hajlandó megjeleneni a csapatotthon helyiségének felnyitásánál, a zárat karhatalom jelenlétében törték fel. Jelenlétben mindent leltároztak (annak ellenére, hogy közöltem: minden az egyházközségé, csak használatra kaptuk, és néhány nap múlva mindent (még székelykapunkat is!) ismeretlen helyre szállítottak.

Dr. Nyiredy Szabolcs

40 ÉV UTÁN ISMÉT MAGYARKÚTON...

F. évi július 8. és 17. között Magyararkúton tartotta első táborozását — 15 fiúval és lánnyal — az újjáalakult 345. sz. János Zsigmond cserkészcsapat. A tábor a nehézségek ellenére eredményesnek kell tartanunk, hiszen olyan fiatalokról van szó, akik még egy éve sem ismerik egymást és első ízben "kóstoltak bele" egy cserkészletbe — bizony nem mindig könnyű, de mindig gyönyörű és emlékezetes — életébe.

Július 12-én meglátogatta táborunkat az Egyház küldöttsége — élén Huszti János püspök úrral — és a Magyar Cserkészszövetség vezetősége képviselőiben Gyulai György orsz. ü.v. elnök és Szőnyi Béla cs.tiszt, az OIB tagja.

Július 15-én, vasárnap, tábori istentisztelet is volt, melyen Orbókné Szent-Iványi Ilona lelkész szolgált a cserkészek és az érdeklődő magyararkúti nyaralók előtt.

Külön öröm volt számunkra, hogy a több, mint négy évtizeden keresztül parlagon hevert 800 négyszögletes egyházközségi telken verhattuk fel ismét sátrinkat, s eközben tapasztalataink alapján elgondolásokat is ki tudtunk alakítani Magyararkút újbóli használatba vételének elősegítése érdekében. A tábor megtartásához komoly erkölcsi és anyagi segítséggel járult hozzá egyházközségünk és azok a most külföldön élő egykori csapattagok — Bartók Péter (USA), Boross Sándor (NSZK), dr. Molnár Miklós (Svájc), Pethő László (Svájc) és Varga Dénes (NSZK) —, akik így lehetővé tették, hogy ismét talpra tudjunk állni és ismét táborba tudjunk szállni. Ezúton is köszönjük cserkésztestvéreinknek, hogy ennyi idő múltán is a 3. cserkészlet törvény ("A cserkész, ahol tud, segít") vezette elhatározásukat és cselekedetüket.

Ny. Sz.

BEREGI TÁJHÁZ

A Kelet-Magyarország c. napilap júl. 20-i száma adott hírt arról, hogy Tizsaszalkán egy stílusos parasztházban felavatták a beregi népművészek házát. A tájházat Balázs Ferenc, mészki unitárius lelkészről nevezték el, Felhős Szabolcs, beregi szórványgondnok áldásos munkája során.

EVANGÉLIKUS ÉLET

Az evangélikus egyház hetilapjában már hetek óta érdekes cikkek jelennek meg politizáló lelkészek tollából.

A lap szept. 16-i számában hosszú interjú jelent meg a tehetséges fiatal nyíregyházi lelkésszel, Laborci Géza szabad demokrata képviselővel. Mint köztudott, az SZDSZ-nek van a legtöbb lelkész képviselője a parlamenti pártok között.

FÜZESGYARMAT ÜNNEPELT

A természet csodálatos pompába öltözött tiszteletünkre, amikor gépkocsink az Alföldön suhant keresztül Füzesgyarmat felé. Ugyanilyen ünnepélyes volt az a tömeg, amelyik a templomnál várt bennünket és ünnepélyes volt maga az újjászületett templom is. Méltó az alkalomhoz. Füzesgyarmaton ugyanis Huszti János püspök felavatta a kívül-belül megújult templomot, és beiktatta a gyülekezet új lelkészét, Balázi László, Erdélyből áttelepült lelkésztestvérünket.

A templom zsúfolásig megtelt és a kiszorultak hangszórókon hallgathatták az ünnepség történéseit. Kezdő ének után, amelyet Balázi László felesége vezetett, Bajor János, eddigi beszolgáló lelkész adta át a gyülekezetet a beköszöntő új gazdának. Balázi László szószerke menve, szívhez szóló imában kérte Isten segítségét most kezdődő munkájához, és áldását kérte a gyülekezetre és a vendégekre. Utána hitet tett elkötelezettsége, a gyülekezet és az unitárius hit szolgálata mellett.

Ezután úrvacsoraosztás következett, amely alkalommal több mint háromszázan részesültek a szent vendégségben.

Az úrvacsoraosztást a jövődől képviselőinek bemutatkozása követte. Három füzesgyarmati fiatal tett hitet unitárius vallásáról és kötelezte el magát egyházunk szolgálatára. Külön megkapó volt az a pillanat, amikor az újonnan konfirmáltakat cserkészletük köszöntötték, akik mindvégig egyenruhában vettek részt az istentiszteleten, parancsnokkal együtt.

A konfirmáció után Orbókné Szent-Iványi Ilona közügyigazgató felolvasta a beszolgáló lelkész felmentéséről és az új lelkész megbízásáról szóló püspöki leiratot. Ezután Huszti János püspök megáldotta az újjáépített templomot és beiktatta állásába az új lelkészt, felhívta figyelmét felelősségteljes feladatára.

Az új lelkészt köszöntötte: Szász János a magyarországi unitárius lelkészek és egyházközségek nevében, a helybeli református és katolikus lelkészek, a szeghalmi református egyházközség egyik lelkésze, a helybeli tanács küldötte. Megható volt legutolsó erdélyi lakóhelyének, Nyárádgálfalvának köszöntése, amit

mintegy harmincfős küldöttség hozott el.

Az ünnepségek végén *Bartók Béla* főgondnok úr avatta fel a második világháborúban hősi halált halt füzeggyarmati unitáriusok emléktábláját, amit a templomban helyeztek el.

A meghatározó ünnepséget a himnusz és a székely himnusz hangjai zárták be.

Az ünnepség után több száz személyes közebéd volt a helybeli étteremben.

Az új életre mutató ünnepi alkalmon a helyi intézményeken és az erdélyi vendégeken kívül képviseltette magát a budapesti, a pestszentlőrinci, a dunántúli, a debreceni és a kocsordi egyházközség is, szép létszámmal.

Isten segítsége és áldása legyen az élet újraindulásán. — **Jelenvolt.** —

DUNAFÜRED

Az új stílusú egyházi vezetés, nem első de egyik legjelentősebb állomása volt ez év májusa, amikor is sikerült egyházi tartalékainkat, a növekvő infláció és egyéb megfontolások miatt, egy szép és komoly objektumba fektetni.

Főpásztorunk, *Husztai János* már hosszú hónapok óta kereste a megfelelő lehetőséget, majd egyik hivatalos vidéki útja során akadt rá Dunafüreden, a Duna-gát mögött egy szép kétszintes épületre.

Ezek után hamarosan főgondnokunk és az egyház elnöksége is megtekintette az ingatlant, majd a május 18-i EKT-ülés egyhangú szavazata után a Magyarországi Unitárius Egyház megvásárolta a házat, a 300 □-öles telekkel.

Az egyház elgondolása szerint elsősorban szociális célokot szolgálja az objektum az elkövetkezendőkben, s van egy olyan elképzelés is, hogy egyházunk nagy jótevőjéről, *Batthyány Ilona* grófnőről neveznék el a pihenőotthont.

Itt mondunk köszönetet azért az áldozatos munkáért, mellyel a birtokbavétel után *Siska Ferencné*, *Ilonka*, *dr. Nagy Istvánné*, *Erzsike*, valamint *Kónya József* rendbe tették az épületet és gondozták a hozzá tartozó nagy kertet.

Isten áldása legyen egyházunk gyarapodásán és szociális munkáján!

PESTSZENTLŐRINC

Az Egyesült Államokból a "First Unitarian Church of Berkeley" kórusa augusztus 9-én este nagy sikerű hangversenyt adott a pestszentlőrinci templomban.

A vendégeket *dr. Péterfy Réka* gondnok, *Molnár János* gondnokhelyettes és *dr. Jakab Jenő* lelkész köszöntötte, a nagyszámú hallgatóság nevében *Dr. Ferencz József* ny. püspök *Baumann Eszter* tolmácsolásával.

A mintegy ötvenfőnyi kórust a hangversenyt követően a gyülekezet asszonyai *Bézsényi Gyuláné* vezetésével vacsorán látták vendégül.

MEGHÍVÓ

Az újjáalakult *Dávid Ferenc* Egy-let első ünnepi összejövetelét 1990. nov. 17-én, szombat du. 6 órakor tartja, a *Hőgyes E. u.-i* templomban, *Dávid Ferenc* halálának évfordulóján, emlékünnepe keretében. Erre az alkalomra az Elnökség a tagokat, híveinket, olvasóinkat, az érdeklődőket szeretettel hívja és várja.

ZSIDÓ MÁRTIROK EMLÉKMŰVE

Július 8-án, vasárnap délelőtt számos politikai, egyházi vezető és zsidó hívők ezrei jelenlétében avatták fel a magyar zsidó mártírok emlékművét a *Dohány utcai zsinagóga* és a *Hősök temploma* mögötti kertben, az egykori budapesti gettó kapujának közelében.

A magyar zsidóság örök gyászána emlékműjeként emelt hatalmas kompozíciót *Varga Imre* Kossuth-díjas szobrászművész készítette.

Az emlékművet a *New York-i székhelyű Emanuel Alapítvány* létesítette, külföldön élő, köztük magyar földről elszármazott zsidók adományaiból.

A *New York-i főkantor* imája után, *Zoltai Gusztáv*, a *MIOK* ügyvezető igazgatója nyitotta meg az emlékező gyászünnepséget, ezek után *Göncz Árpád* köztársasági elnök melegen és mélységes együttérzéssel szólt az ott álló hozzátartozókhoz, hangsúlyozva, hogy "a holocaust nem csupán zsidó tragédia, hanem mert áldozatai közt félmillióra rúg a magyar zsidók száma, magyar tragédia is".

Antall József miniszterelnök beszédében történelmi visszatekintést nyújtott, párhuzamot vonva a diktatúrák hasonló vonásai között, melyek nem számolnak az emberi jogokkal és a törvényekkel. Továbbá hangsúlyozta a kormányfő, hogy felelősséget éreznek a hazánkban élő zsidó közösségért.

Ezután *Edgar M. Bronfman*, a *Zsidó Világszövetség* elnöke, majd *Keller László*, az *Emanuel Alapítvány* elnöke szólt az egybegyűltekhez.

A kegyeletteljes megemlékezést és emlékműavatást *dr. Schöner Alfréd* főrabbi áhitata és imája zárta.

Egyházunkat az avatási ünnepségen *Husztai János* püspök és *Orbókné Szent-Iványi Ilona* lelkész képviselték.

HALOTTAINK

Dr. Nyiredy Géza

1990. aug. 10-én búcsúztunk a magyar tüdőgyógyászat közismert és kiemelkedő egyéniségétől, *dr. Nyiredy Géza* főorvostól, aki kandidátus, címzetes egyetemi docens volt.

Fiatalon és hirtelen hagyta itt e földi világot, egy felpörgetett munkatempójú, túlterhelt, felelősségteljes életút után.

A *Nyiredy* család a múltban és a jelenben is a neves, egyháza-hoz hű unitárius családok közé sorolhatók. *S dr. Nyiredy Géza* sem volt kivétel; templomba járó ember volt, nagyünnepeken mindig ott állott az *Úrasztala* mellett, s nem feledkezett meg egyházáról a nehéz időkben sem. A gyászszertartást *Husztai János* püspök és *Bencze Márton* püspök-helyettes végezték a *Farkasréti* temetőben.

A szűkebb és a tágabb család, a barátok gyászában mi is őszintén osztozunk.

Szeptember 1-én helyeztük örök nyugovóra

özv. Biró Lajosnét,

néhai *Biró Lajos* lelkészünk feleségét, *Husztai János* püspök és *Kelemen Miklós* lelkész szolgálatával. Az elhunytban *Biró Lajos* orgonaművész atyánkfia, édesanyját gyászolja.

Dr. Faragó Istvánné

Nyikos Erzsébet 86 éves korában *Budapest* elhalálozott aug. 15-én.

Férje reformátusnak született — évtizedekig volt *hódmezővásárhelyi* egyházközségünk buzgó híve és tb. presbitere.

A *rákoskeresztúri* temetőben az egyházi szertartást — a család régi barátja — *dr. Jakab Jenő* pestszentlőrinci lelkész végezte.

A család gyászában őszinte szívvel osztozunk.

Égeni Aranka

1990. szept. 6-án temettük *Égeni Arankát* a *pestszentlőrinci* temetőben. *Kisgyermek* korában szülei menekültek a húszas években *Erdélyből*, és vagonlakásból költöztek az *Állami Lakótelepre*.

Egyházunknak haláláig hűséges tagja volt. Az egyházi szertartást *dr. Jakab Jenő* végezte.

Testvére és kiterjedt rokonsága gyászában őszinte szívvel osztozunk.

özv. dr. Mikó Ferencné sz. Bartel Ilona († München, 1972. dec. 12.) és dr. Mikó Tibor

(† München, 1988. jún. 3.) hamvait özv. *dr. Mikó Tiborné* hazahozatta, *Münchenből* és a *Farkasréti* temetőben 1942-ben eltemetett *dr. Mikó Ferenc*, egykori főgondnok sírjában helyezték örök nyugalomra, *dr. Ferencz József* szolgálatával.

HÍREK

Balácsi László, füzeggyarmati unitárius lelkész és családja hálás köszönetét fejezi ki *B. Horváth Margit* örökösének áldozatos jóságukért, amellyel segítségükre siettek.

Adja az egek Ura, hogy példájuk követésre találjon *Erdély* menekülteinek szeretetteljes támogatásában.

Augusztus 29-én a Ráday Kollégium dísztermében két unitárius előadás hangzott el. Az egyik előadó **dr. Molnár István**, a székelykeresztúri Múzeum ny. igazgatója "Tavaszi — húsvéti ünnepkör az erdélyi unitáriusoknál" — a másik **Simén Domokos** csikszeredai unitárius lelkész "Református unitárius együttélés a Székelyföldön a XVI—XVII. század fordulóján és ma" címen tartott értékes előadást. Az előadáson jelen volt Huszti János püspök és Kelemen Miklós lelkész, egyházi titkár.

1990. június végén két napig egyházunk vendége volt a nagy létszámú és jelentős japán **Rissho-Koseikai** két előjárója, **Goto** úr és **Saito** úr. Huszti János püspök és Orbókné Szent-Iványi Ilona külügyi titkár több kérdésben folytattak hosszas megbeszélést. A japán vendégek itt közölték, hogy a hamburgi IARF Kongresszus után húszfős delegációt küldenek hazánkba.

Július 19-én, a japán **Konkokyo Izu** Egyház delegációja látogatta meg Nagy Ignác utcai központunkat, **Rev. T. Miayake** lelkész vezetésével. A rövid templomi szertartás keretében Huszti János püspök köszöntötte a japán testvéreket, majd a gyülekezeti teremben látta őket vendégül a gyülekezet asszonyainak segítségével.

A düreni gyülekezet lelkészházaspára, **Klaus** és **Cornelia KENKE** az idén is lelki, hitmélyítő napokat rendeztek saját gyülekezeti tagjaikkal Balatonszemesen.

A szemesi találkozó után a lelkész **Cornelia Kenke** szept. 2-án a Nagy Ignác utcai gyülekezetünkben szolgált Huszti János püspök tolmácsolásával.

A düreni és a budapesti gyülekezetet szoros szálak kötik egymáshoz, már hosszú ideje, s ez szerencsére még inkább elmélyülni látszik.

HIREK

Összegyűjtötte dr. Ferencz József

Nagyszébenben a szász evangélikus egyház megválasztotta és beiktatta püspöki tisztébe **dr. Christofor Klein** teológiai professzort.

Az erdélyi-kolozsvári református egyház újonnan megválasztott püspökét, **dr. Csíha Kálmán** eddigi marosvásárhelyi esperes ünnepélyes keretek közt iktatták be új tisztébe négy esztendőre. Mindkét beiktatáson az erdélyi unitárius egyházat **dr. Kovács Lajos** püspök és **dr. Jenei Dezső** főgondnok képviselték.

A Németországban élő egykori erdélyi szászok és bánáti svábok Szemléjének egyik utolsó számában olvastuk, hogy 1990. jan. 1. és jún. 20. közti időben 53 000 német ajkú romániai lakos költözött legális útlevele alapján az NSZK-ba. Genscher külügyminiszter egyik beszédében megállapította, hogy az anyaországban helyük van mindazoknak, akiknek ősei egykoron, akár évszázadok-

kal ezelőtt vándoroltak ki Erdélybe és a Bánátba.

Berkeley város polgármesterei székebe egyhangúlag asszonyt választottak meg a jelen ciklusra. A megválasztott polgármesterasszony, néhai **Harrington Donaldné** sz. Szántó Vilma édes leánya.

A sok amerikai látogató között Boston neves papját és feleségét köszöntöttük Budapesten és köszöntötték Erdélyben is. **Dr. Rhys Williams** lelkész és felesége, **Eleanor** szíves vendéglátója volt 1985-ben és 1986-ban odalátogató egyházi képviselőinknek.

Török Tamás író, a **Dávid Ferenc** Egyelet elnöke, **Erdélyi Mefisztó** c. könyvének amerikai kiadásáról, angol nyelven történő megjelentetéséről folytatnak tárgyalásokat az ügyben érdekeltek, itteni és ottani egyházunk képviselői.

Az amerikai unitárius egyház idei nyári júniusi évi közgyűlésén **Madison** városában (Wisconsin állam) **dr. Szabó Árpád** teológiai professzor képviselte az erdélyi unitárius egyházat.

Rektort választott a **Protestáns Teológiai Intézet Kolozsváron** **dr. Szabó Árpád** professzor személyében, aki az Intézet fennállása óta már a harmadik unitárius rektora a közös protestáns intézetnek, melyben az erdélyi református és evangélikus lelkészek mellett az unitáriusok képzése is folyik. Az 1990. őszén kezdődő akadémiai évre most az egyházak szükségletüknek megfelelő számú teológiai hallgatót vehetnek fel, a korábbi állami korlátozás megszűnt.

Romániában vita van az ortodox görög keleti és a görög katolikus egyházak között. Utóbbi a romániai forradalom után kezdte meg újra működését, számukat egyesek egymillió felettire becsülik. Az egykori görög katolikus román templomok visszaadása lassan megindult.

Orbók Attila, aki elvégezte az evangélikus teológián a hároméves esti tanfolyamot jeles eredménnyel, benyújtotta **dr. Iván Lászlóról** és teológiai munkásságáról írt szakdolgozatát, melyet **Szász János** teológiai igazgató jeles minősítéssel javasol elfogadásra.

Kriza János emlékünnepelet tartottak szülőfalujában, **Nagyajtán** júniusban abból az alkalomból, hogy az egykori felekezeti iskolát és a kultúrházat most **Kriza Jánosról** nevezték el ünnepélyes keretek közt. Imádkozott **Szabó Zoltán** lelkész, prédikált **dr. Kovács Lajos** püspök, **Kriza** dédunokája, és előadást tartott az erdélyi folklórkutatás mestere, **Faragó József** professzor. Az ünnepségen részt vettek a **Kriza** család Budapesten élő tagjai is. **Gál Jenő** esperes lelkész volt a rendezője a szép és meghatározó ünnepségnek.

Székelyudvarhely megüresedett lelkészi állásába — **dr. Szász Dénes** nyugalomba vonult — **Kovács Lajos** püspök **Kedei Mózes** lelkészt nevezte ki. Pályázatot hirdettek a vargyasi papi állásra is. Betöltésére ősszel kerül sor.

Szász Ferenc brassói lelkész az egyház javaslatára az Egyetemifokú Teológiai Intézet doktorjelöltjét, az unitárius gyakorlati teológiai tárgyak oktatására lektornak nevezték ki.

A **KOLOZSVÁRI UNITÁRIUS KÖZLÖNY** idei második száma megjelent. **Dr. Szabó Árpád** főszerkesztő bevezető cikkében arról ír, hogy sok az aratni való, de kevés az arató. Ugyanezt mi is elmondhatjuk a magunk körében.

HELYREIGAZÍTÁS

Az **Unitárius Élet** legutóbbi számában két elírás történt, amiért az olvasók elnézését kéri a hírek összegyűjtője.

Reményik Sándor erdélyi költő bár a református püspök, **dr. Makkai Sándor** jó barátja volt, valóban evangélikus vallású volt. Elnézést az elírásért.

The Rev. Mrs. Anikó Szánthó Harringtontól elnézést kérünk, hogy a **New York Hollis** egyházközség helyett sajtóhiba miatt **Harris** megjelölés került a hírbe. A tiszteletes asszony és gyülekezete nem küldött értesítést a szerkesztőségnek, így e sorok írója csak a neki küldött meghívólevél alapján írta meg múlt számunkban a hírt. A magyar fogalmazásban a beiktatás egyenértékű az amerikai magyarok és nem magyarok által használt felszentelés kifejezéssel. Erdélyben a lelkészek felszentelése nem az állásba történt beiktatással egyidejűleg történik, hanem általában a négyévenként tartott zsinaton. A hír utolsó mondata semmi bántót nem tartalmazott. Mi a hazai lapban a hazai fogalmakkal fogalmazzuk meg az érdekesebb híreket. Elnézést, ha megsértve érezte magát.

dr. Ferencz József

UNITÁRIUS ÉLET

Laptulajdonos

a Magyarországi Unitárius Egyház

Felelős kiadó:

HUSZTI JÁNOS

Felelős szerkesztő:

Orbókné Szent-Iványi Ilona

Szerkesztőség címe:

V., Nagy Ignác u. 4. Budapest, 1055

Telefon: 111 2801

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR) Budapest XIII., Lehel u. 10/a — 1900 —, közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.

Évi előfizetési díj: 120,— Ft

Egyes szám ára: 20,— Ft

Index: 25 842

MTESZ Házinyomda — 90.1044 Budapest, 1990
Felelős vezető: **Bancza Gábor**

HU ISSN 0133-1272